

Lähtettäjä / Avsändare
SUOMEN RIISTAKESKUS
Sompiontie 1
00730 HELSINKI
029 431 2001

PÄÄTÖS

Pvm Nro
10.07.2024 2024-1-000-34587-6

Vastaanottaja / Mottagare
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ML 41 A §:N MUKAINEN KANNANHOIDOLLINEN POIKKEUSLUPA

Hakija XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

HAKEMUS Hakija on hakenut poikkeuslupaa seuraavasti:

Eläinlaji ja lupamäärä:
karhu 10 kpl

Eläinlaji ja haettu lupa-aika:
karhu 20.8.2024 - 31.10.2024

Hakemusalue:
Pinta-ala 406773 ha

- Lieksa(2).png

Liitteet
- Karhu_2024.docx

Hakemuksen perustelut Hakemuksen kohteena olevan riistaeläinlajin kanta tai kannan tila haetulla lupa-alueella:
- Lisääntyvä hyvä karhukanta.
Liitteessä lisää.

Toimenpiteet, jotka luvan sijasta voitaisiin toteuttaa:
- Ei muuta esitettävää.
Liitteessä lisää.

PÄÄTÖS Suomen riistakeskus on päättänyt myöntää poikkeusluvan seuraavasti:
Karhu 10 kpl 20.8.2024 - 31.10.2024

Poikkeusedellytys

Metsästyslain 41 a §:n 3 momentin mukaisesti tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi.

Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan perusteella päämääränä on karhukannan suojelu edistämällä ihminen-karhu-rinnakkaiselo (coexistence), tasapainottamalla karhukannan aiheuttamia sosioekonomisia vaikutuksia ja pyrkimällä torjumaan ihminen-villieläin-konfliktin (HWC) eskaloituminen.

Eläinlaji ja yksilömäärä: Karhu 10 yksilöä

Poikkeuslupa-aika: Karhu 20.8.2024-31.10.2024

Poikkeuslupa-alue:

Hakemuksen karttaliitteen mukainen alue.

Pyynnissä on sallittu käyttää metsästyslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä sallittuja pyyntivälineitä ja -menetelmiä.

Ehdot

Tämän poikkeusluvan nojalla voidaan pyytää hakemushetkellä Oma riista - palvelun yksilöllisellä koodilla ilmoitetulla alueella edellyttäen, että luvan käyttäjällä on alueella siihen muutoin metsästyslain säännösten edellyttämä oikeus.

Poikkeuslupa ei koske vuotta nuorempaa karhun pentua eikä karhunaarasta, jota tällainen pentu seuraa.

Poikkeusluvan käyttäjän tulee ottaa huomioon, että oikeudesta metsästää luonnonsuojelulain mukaisilla suojelualueilla on lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään.

Poikkeusluvan saajan on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle, poliisille ja Metsähallituksen erätarkastajalle poikkeusluvan nojalla tapahtuneen pyynnin tuloksesta:

- 1) ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun poikkeusluvassa tarkoitettu yksittäinen riistaeläin on tullut pyydystetyksi, taikka
- 2) jos riistaeläimet ovat jääneet pyydystämättä, ensimmäisenä arkipäivänä poikkeusluvan voimassaolon päättymisestä.

Ilmoitus on tehtävä Suomen riistakeskukselle ensisijaisesti oma.riista.fi - palvelussa tai, jos sen käyttäminen ei ole mahdollista, niin vaihtoehtoisesti sähköpostilla Suomen riistakeskuksen Pohjois-Karjalan aluetoimistolle osoitteeseen pohjois-karjala@riista.fi. Ilmoitus poliisille toimitetaan sähköpostilla osoitteeseen era-asiat.ita-suomi@poliisi.fi ja Metsähallituksen erätarkastajille sähköpostilla osoitteisiin jyrki.turpeinen@metsa.fi ja antti.niemi@metsa.fi.

Jokaisessa ilmoituksessa on mainittava tämän poikkeusluvan numero, saalisyksilö/pyydystettyjen eläinten määrä, sen sukupuoli, pyyntiajankohta ja pyyntipaikan koordinaatit. Lisäksi on ilmoitettava metsästäjän nimi ja metsästäjännumero.

Metsään haavoittuneena jääneestä karhusta on viipymättä ilmoitettava poliisille ja Suomen riistakeskuksen Pohjois-Karjalan aluetoimistolle.

Poikkeusluvan saajan on nimettävä metsästyslain 30 §:n perusteella metsästyksen johtaja ja tarvittava määrä varajohtajia.

Metsästysasetuksen 23 §:n 2 momentin mukaan karhun, suden, ahman ja ilveksen metsästyksen johtajan tulee 1. suunnitella käytännön metsästystapahtumat, 2. antaa metsästykseseen osallistuville tarvittavat määräykset metsästyksestä ja siinä noudatettavista turvallisuustoimenpiteistä sekä 3. huolehtia, että poikkeusluvan ehtoja ja metsästystä koskevia säännöksiä noudatetaan.

Metsästysasetuksen 23 §:n 4 momentin mukaan seuruemetsästyksessä on joko metsästyksen johtajan tai varajohtajan oltava läsnä. Metsästyksen johtajan tai varajohtajan ei kuitenkaan ole oltava läsnä, jos metsästys tapahtuu vahtimalla. Seuruemetsästyksellä tarkoitetaan metsästystapahtumaa, jossa on läsnä useampi kuin yksi metsästäjä.

Pyynnissä on muutoin noudatettava mitä metsästyslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä määrätään.

Päätöksen perustelut

Keskeiset sovelletut säännökset

Karhu on aina rauhoitettu metsästyslain (615/1993) 37 §:n 3 momentin perusteella. Rauhoituksesta voidaan poiketa Suomen riistakeskuksen luvalla metsästyslain 41 §:n 1 momentin nojalla 41 a §:ssä säädetyin edellytyksin, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä päätös haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä tai saavuttamista lajin luontaisella levinneisyysalueella

- 1) luonnonvaraisen eläimistön tai kasviston säilyttämiseksi,
- 2) viljelmille, karjankasvatukselle, metsätaloudelle, kalataloudelle, porotaloudelle, vesistölle tai muulle omaisuudelle aiheutuvan erityisen merkittävän vahingon ehkäisemiseksi,
- 3) kansanterveyden, yleisen turvallisuuden tai muun erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien taloudelliset ja sosiaaliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle tai
- 4) näiden lajien tutkimus-, koulutus-, uudelleensijoittamis- ja istuttamistarkoituksessa taikka eläintautien ehkäisemiseksi.

Metsästyslain 41 a §:n 3 momentin mukaan karhua koskeva poikkeuslupa voidaan myöntää myös tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen (452/2013) 1 §:ssä säädetään poikkeusluvan hakemisesta, 3 §:ssä poikkeusluvan myöntämisen ajankohdista, 4 §:ssä riistaeläintä koskevan poikkeusluvan myöntämisestä ja lupamääräyksistä, 5 §:ssä poikkeusluvan voimassaoloajasta sekä 7 §:ssä poikkeuslupaan liittyvästä saaliin ilmoittamisvelvollisuudesta.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää karhun, lukuun ottamatta vuotta nuorempaa pentua sekä naarasta, jota tällainen pentu seuraa, pyydystämiseksi tai tappamiseksi elokuun 20 päivästä lokakuun 31 päivään.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan poikkeuslupa myönnetään vain sille rajatulle alueelle, jolla metsästyslain 41 a §:ssä säädetyt poikkeusluvan myöntämisedellytykset täyttyvät.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 3 momentin mukaan metsästyslain 41 a §:n 3 momentin mukaisia poikkeuslupia tulee myöntää vain lajin vahvalla esiintymisalueella tapahtuvaan metsästykseseen.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 2 momentin mukaan poikkeuslupa on voimassa määräjän, jonka on vastattava poikkeusluvasta.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n mukaan poikkeusluvasta saajan on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle ja poliisille metsästyslain 41 §:ssä tarkoitetun poikkeusluvasta nojalla tapahtuneen riistaeläimen pyynnin tuloksesta. Ilmoitus on tehtävä ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun poikkeusluvasta tarkoitettu riistaeläin on tullut pyydystetyksi taikka, jos riistaeläin on jäänyt pyydystämättä, poikkeusluvasta voimassaolon päättymisestä. Ilmoituksessa on mainittava pyydystettyjen eläinten määrä ja pyyntipaikan koordinaatit. Nisäkkäiden osalta on ilmoitettava myös pyyntiajankohta ja sukupuoli. Lisäksi metsästyslain 38 b §:n mukaan on ilmoitettava metsästäjän nimi ja metsästäjännumero.

Metsästyslain 41 §:n 5 momentin mukaan poikkeuslupien nojalla pyydettävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa. Asianomaisesta rajoittamisesta säädetään tarkemmin poikkeusluvalla ja alueellisen kiintiön nojalla sallittavasta karhun metsästyksestä metsästysvuonna 2024–2025 annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (451/2024). Asetus on voimassa 2.7.2024–31.7.2025.

Edellä mainitun asetuksen asetusmuistiossa kannanhoidollisen metsästyksen päämäärä kuvataan seuraavasti: ”Muun Suomen osalta päämäärä on ylläpitää Suomen karhukanta ihmisarkana, jotta ennalta ehkäistäisiin joko poliisin tai Suomen riistakeskuksen karkotustoimia tai vahinko- ja turvallisuusperusteisten poikkeuslupien myöntämistä tilanteissa, joissa joko vahinko tai uhka on realisoitunut.”

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on linjannut karhukannan hoitoa Suomen karhukannan hoitosuunnitelmassa (Maa- ja metsätalousministeriön julkaisu 2022:11), joka on vahvistettu 7.7.2022. Hoitosuunnitelmassa kuvataan keskeiset toimenpiteet, joiden tavoitteena on turvata elinvoimainen karhukanta osana suomalaista luontoa ja ekosysteemeitä, mahdollistaa karhukannan kestävä kannanhoidollinen metsästys sekä vastata karhun aiheuttamiin taloudellisiin ja sosiaalisiin haasteisiin, kuten poro- ja kotieläinvahinkoihin. Hoitosuunnitelmassa kannanhoidollisen metsästyksen päämäärä kuvataan seuraavasti: ”Suotuisalla suojelun tasolla olevan karhukannan rajoitetulla metsästyksellä pyritään hallitsemaan karhukannan kasvua, kokoa sekä levinneisyyttä. Lisäksi metsästyksellä pyritään ylläpitämään karhukannan ihmisarkuutta ja pitämään karhukantaan liittyvät sosioekonomiset konfliktit hyväksyttävällä tasolla.”

Luontodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivin tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppijä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvustoa jäsenvaltioiden Euroopassa olevalla alueella. Tämän lisäksi direktiivin 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään, että direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä pyritään varmistamaan Euroopan unionin tärkeinä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisten eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen ja otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.

Lisäksi Euroopan komissio on julkaissut tiedonannolla 12.10.2021 ohjeasiakirjan luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien

eläinlajien tiukasta suojelusta (C(2021) 7301 final, 12.10.2021).

Ohjeasiakirjalla on tarkistettu vuonna 2007 julkaistua ohjeasiakirjaa ja siinä on muun ohella otettu huomioon unionin tuomioistuimen viimeisin ratkaisukäytäntö luontodirektiivin soveltamisesta.

Sallitun pyynnin tarkoitus

Unionin tuomioistuin on antanut 10.10.2019 ennakkoratkaisun, joka koski luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisen poikkeusluvan myöntämisen edellytyksiä suden kannanhoidolliseen metsästykseseen (asia C-674/17). Vaikka edellä mainittu ennakkoratkaisu koski epäsuotuisalla suojelun tasolla olevan suden kannanhoidollista metsästystä, ennakkoratkaisuun sisältyy myös yleisiä kannanottoja luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisten poikkeamisedellytysten tulkinnasta. Mainitun alakohdan mukaisia poikkeamisedellytyksiä tulee tulkita yhdenmukaisesti siitä riippumatta, mitä luontodirektiivin liitteen IV a kohdassa mainittua lajia poikkeaminen koskee. Tämä käy ilmi myös komission luontodirektiivin soveltamista koskevasta vuoden 2021 ohjekirjasta eli tulkintaohjeesta.

Unionin tuomioistuin katsoi asiassa C-674/17 antamassaan ennakkoratkaisussa, että luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaa on tulkittava siten, että päämäärät, joihin poikkeuksella pyritään, on tuotava siitä tehtävässä päätöksessä esiin selvästi ja täsmällisesti ja tuettava perusteluin (ks. tuomion kohta 41). Tuomioistuimen mukaan 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaa onkin tulkittava siten, että se on esteenä sellaisten päätösten tekemiselle, joilla myönnetään lupa poiketa tahallisen tappamisen kiellosta, jos tällaisten poikkeuslupien päämäärää ei ole tuettu selvin ja täsmällisin perusteluin ja jos kansallinen viranomainen ei kykene täsmällisten tieteellisten tietojen perusteella osoittamaan, että poikkeusluvalla kyetään saavuttamaan tämä päämäärä. Korkein hallinto-oikeus viittaa ilveksen kannanhoidollista metsästystä koskevassa vuosikirjapäätöksessään KHO 2022:48 edellä mainittuun unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisuun asiassa C-674/17 ja toteaa, että pelkästään asetuksen tai kansallisen hoitosuunnitelman yleisten tavoitteiden toteuttaminen ei ole yksinään riittävä peruste poikkeusluvan myöntämiselle, ellei poikkeusluvasta samalla ilmene selvästi ja täsmällisesti se luontodirektiivin mukainen hyväksyttävä päämäärä, johon kannanhoidollisella metsästyksellä kyseisellä alueella pyritään, sekä se, miten metsästyksellä saavutettaisiin tämä päämäärä.

Korkein hallinto-oikeus toteaa lisäksi vuosikirjapäätöksessä KHO 2022:48, että luontodirektiivin tiukasti suojeltavaan lajiin kohdistuva kannanhoidollinen metsästys ei sellaisenaan voi olla luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan ja sen myötä myöskään metsästyslain 41 a §:n 3 momentin soveltamisen edellytyksenä oleva päämäärä ilman, että metsästyksellä pyritään samalla johonkin luontodirektiivin mukaiseen hyväksyttävään päämäärään, joka kuuluu 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan alaan. Sillä seikalla, että metsästyksellä ei käytännössä olisi haitallista vaikutusta kysymyksessä olevan lajin, kuten esimerkiksi karhun suojelun tasoon, ei ole tässä suhteessa merkitystä. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan poikkeusluvalla sallittu kannanhoidollinen metsästys voi sinänsä kuitenkin olla keino luontodirektiivin mukaisen hyväksyttävän päämäärän saavuttamiseksi.

Komission luontodirektiivin soveltamista koskevan ohjeasiakirjan mukaan poikkeus luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla voidaan myöntää vain, jos on olemassa erityinen ongelma tai tilanne, johon on puututtava. Tätä ohjekohtaa voidaan pitää komission omana tiukentavana ohjaavana tulkintana jäsenvaltioille, sillä se ei perustu suoraan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisussa C-674/17 antamiin oikeudellisiin linjauksiin. Ohjekohtaan nojaten korkein hallinto-oikeus kuitenkin toteaa vuosikirjapäätöksissä KHO 2023:99 ja KHO 2023:100, että luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohtaan perustuvaa poikkeusta voidaan kuitenkin soveltaa vain konkreettisesti ja tapauskohtaisesti ja vain, jos on olemassa erityinen ongelma tai tilanne, johon on puututtava.

Lisäksi korkein hallinto-oikeus toteaa vuosikirjapäätöksissä KHO 2023:99 ja KHO 2023:100, että päämäärän hyväksyttävyyttä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon kyseiseen lajiin liittyvät erityispiirteet. Esimerkiksi karhun osalta kannanhoidon tulisi liittyä aluekohtaisiin, karhukannan liiallisesta kasvusta aiheutuviin konkreettisiin vaikutuksiin ja ongelmiin. Lisäksi korkein hallinto-oikeus toteaa, että poikkeuslupan perusteena tulee olla riittävä selvitys mainituista vaikutuksista nimenomaan poikkeuslupahakemusta koskevalla alueella.

Lisäksi on otettava huomioon se, että korkein hallinto-oikeus ei anna ratkaisukäytännössään painoarvoa karhukannan hoitosuunnitelmassa taikka maa- ja metsätalousministeriön asetusmuistiossa esitetyille linjauksille päämäärän asettamiseksi, koska mainituissa asiakirjoissa on tarkasteltu ainoastaan yleisellä tasolla karhukannan hoitoon liittyviä ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia tekijöitä ilman sidosta yksittäiseen hakemusalueeseen. Tästä huolimatta on tärkeää vielä avata etenkin karhukannan hoitosuunnitelman merkitystä luontodirektiivin tulkintaohjeen kautta kokonaisuuden paremmaksi hahmottamiseksi päämäärän asetannassa.

Vahvistettujen hoitosuunnitelmien, kuten Suomessa käytetyn karhukannan hoitosuunnitelman merkitys ja sovellettavuus linjataan luontodirektiivin tulkintaohjeessa seuraavasti: ”Yksi keino varmistaa poikkeusten asianmukainen käyttö osana tiukkaa suojelujärjestelmää olisi laatia ja panna täytäntöön kattavia lajikohtaisia toimintasuunnitelmia tai suojelu- ja hoitosuunnitelmia, vaikka niitä ei direktiivissä edellytetäkään. Näillä suunnitelmilla olisi pyrittävä suojelemaan lajeja ja saattamaan ennalleen niiden suotuisa suojelun taso tai säilyttämään se. Niihin olisi sisällyttävä 12 artiklassa edellytettyjen toimenpiteiden lisäksi toimenpiteitä, joilla tuetaan tai saatetaan ennalleen kannan, sen luontaisen levinneisyysalueen ja lajien elinympäristöjen elinkelpoisuutta. Suunnitelmat voisivat siten toimia hyödyllisenä perustana ja suuntaviivoina poikkeusten myöntämiselle edellyttäen, että poikkeukset myönnetään edelleen tapauskohtaisesti, että kaikki muut 16 artiklan edellytykset täyttyvät ja että on osoitettu, että poikkeuksesta ei ole haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämiselle.

Esimerkiksi poikkeukset, joilla estetään viljelmille tai omaisuudelle aiheutuvat merkittävät vahingot, voivat olla tehottomampia ongelman ratkaisemisessa pitkällä aikavälillä, jos ne tehdään riippumatta muista kyseistä lajia koskevista toimenpiteistä. Jos niihin liittyy kuitenkin useita muita toimenpiteitä (esim. muuhun kuin tappamiseen perustuvia järjestelyjä, ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä, kannustimia ja korvauksia) lajien suojelu tai hoitosuunnitelman yhteydessä osana tiukkaa suojelujärjestelmää, poikkeukset voisivat olla paljon tehokkaampia. Tällaisissa olosuhteissa

oikein täytäntöön pantu lajin suojelu- tai hoitosuunnitelma voisi toimia asianmukaisina puitteina direktiivin tavoitteiden mukaisten poikkeusten myöntämiselle. Tällaisia suunnitelmia olisi tietenkin päivitettävä säännöllisesti sitä mukaa, kun tietämys ja seurantatulokset paranevat.

Jotta poikkeusten myöntämiselle voidaan luoda asianmukaiset puitteet, lajien suojelu- tai hoitosuunnitelmien olisi perustuttava varmoihin ja ajantasaisiin tieteellisiin tietoihin lajien kantojen tilasta ja kehityssuunnista, ja niiden päätavoitteena olisi oltava lajin suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai ennalleen saattaminen (on täsmennettävä edellytykset, jotka on täytettävä tämän tavoitteen saavuttamiseksi). Suunnitelmiin olisi sisällyttävä vankka ja kattava arvio kaikista merkityksellisistä lajeihin kohdistuvista uhkista ja paineista sekä analyysi kuolleisuudesta, joka johtuu joko luonnollisista syistä tai ihmisen toiminnasta johtuvista tekijöistä, kuten laittomasta tappamisesta (salametsästyksestä) tai tahattomasta pyydystämisestä ja tappamisesta.

Lajin suojelu- tai hoitosuunnitelmissa voitaisiin tällöin vahvistaa parhaiden käytävissä olevien tietojen sekä luotettavien tieteellisten arviointien ja seurantajärjestelmien perusteella useita johdonmukaisia toimenpiteitä, jotka on toteutettava ja joita on seurattava sen varmistamiseksi, että asianomaisen kannan suotuisa suojelun taso saavutetaan tai säilytetään. Ainoastaan näissä olosuhteissa lajien suojelu- tai hoitosuunnitelmat voisivat toimia sopivana kehyksenä poikkeusten myöntämiselle, mikä puolestaan voisi auttaa yksinkertaistamaan kunkin erityisen poikkeuksen myöntämismenettelyä edellyttäen, että myös kaikki 16 artiklan mukaiset edellytykset täytyvät.”

Tulkintaohjeen mukaan olennaista onkin, että hoitosuunnitelma voi toimia sopivana kehyksenä poikkeusten myöntämiselle, mikä puolestaan auttaa yksinkertaistamaan kunkin erityisen poikkeuksen myöntämismenettelyitä sen varmistamiseksi, että asianomaisen lajin kannan suotuisa suojelun taso saavutetaan tai säilytetään.

Kansallinen karhukannan hoitosuunnitelma on vahvistettu vuonna 2022 ja se täyttää kaikilta osiltaan edellä tulkintaohjeessa kuvatut periaatteet. Suomen karhukannan hoitosuunnitelman päätavoitteina on karhun suotuisan suojelutason säilyttäminen ja karhukannan ihmisarkuuden ylläpitäminen. Hoitosuunnitelmalla pyritään sovittamaan yhteen yhtäältä karhun elinalueilla asuvien ja toimivien kansalaisten tarpeet sekä toisaalta karhukannan suojelun tarpeet. Karhukannan suotuisan suojelutason säilyttämisessä kyse on karhukannan elinvoimaisuuden turvaamisesta ja samalla siitä, että karhun elinalueilla asuvien kansalaisten eri tarpeet ja näkemykset ja sosiaalinen kestävyys huomioidaan. Karhukannan hoitosuunnitelmassa kuvataan keskeiset toimenpiteet, joiden tavoitteena on turvata elinvoimainen karhukanta osana suomalaista luontoa ja ekosysteemeitä, mahdollistaa karhukannan kestävä kannanhoidollinen metsästys sekä vastata karhun aiheuttamiin taloudellisiin ja sosiaalisiin haasteisiin kuten poro- ja kotieläinvahinkoihin. Suunnitelmalla vastataan myös Suomea koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Suomen riistakeskus tuo vielä kuitenkin tässä yhteydessä esiin sen, että hoitosuunnitelmassa esitettyjä yleisen tason tavoitteita ei tule sekoittaa tälle päätökselle erikseen asetettuun päämäärään.

Lisäksi maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa metsästyslain 41 a §:n muutokseen (HE 288/2022 vp) liittyvässä mietinnössään (MmVM 34/2022 vp) hoitosuunnitelmien merkityksestä seuraavaa: ”Valiokunta katsoo, että

Suomessa tulee edistää suurpetokantojen suojelua, ja tähän tavoitteeseen tulee pyrkiä sellaisin keinoin, jotka edistävät ihmisten ja suurpetojen yhteiseloä samalla kun vahinkoja ja haittoja estetään ja rajoitetaan. Tässä tarkoituksessa luontodirektiivin (92/43/ETY) suojelutavoite tulee ottaa huomioon direktiivin 2.3 artiklassa mainittuihin taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin vaatimuksiin sekä alueellisiin ja paikallisiin erityispiirteisiin. Valiokunnan käsityksen mukaan tilanteessa, jossa ehdotetun 41 a §:n mukaiset edellytykset täyttyvät, poikkeuslupa sutta, karhua, saukkoa ja ilvestä koskien voidaan myöntää luontodirektiivin tavoitteita toteuttavaan kannanhoidolliseen metsästykseseen maa- ja metsätalousministeriön kannanhoitosuunnitelmassa vahvistetulla tavalla.”

Toisin sanoen maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa mietinnössä uusimpana linjauksenaan maa- ja metsätalousministeriön vahvistamien lajien kannanhoitosuunnitelmien (eli tässä tapauksessa karhukannan hoitosuunnitelma) sisällöllistä merkitystä tehtäessä luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan (= metsästyslain 41 a §:n 3 momentin) mukaisia poikkeuslupapäätöksiä. Suomen riistakeskus toteaa ottaneensa tämän huomioon lainsäätäjän tahtotilana tätä päätöstä tehtäessä.

Suomen riistakeskus toteaa päätöksentekijänä, jonka vastuulla päämäärän asettaminen on, että päämäärä karhun suojelusta poikkeamiselle tarkasteltavalla hakemusalueella on hakijan esittämän mukaisesti: Karhukannan suojelu edistämällä ihminen-karhu-rinnakkaiseloä (coexistence) tasapainottamalla karhukannan aiheuttamia sosioekonomisia vaikutuksia ja pyrkimällä torjumaan ihminen-villieläin-konfliktin (HWC) eskaloituminen.

Unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisun C-674/17 (kohta 37) mukaan: ”Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaan perustuvan poikkeuksen päämäärä ei näin ollen voi lähtökohtaisesti olla sama kuin 16 artiklan 1 kohdan a–d alakohtaan perustuvien poikkeusten päämäärät, minkä vuoksi ensin mainittua säännöstä voidaan käyttää perusteena poikkeuksen hyväksymiselle vain sellaisissa tapauksissa, joissa jälkimmäiset säännökset eivät ole merkityksellisiä.” Suomen riistakeskus katsoo, että asetettu päämäärä ei ole lähtökohtaisesti sama kuin 16 artiklan 1 kohdan a–d alakohdissa. Lisäksi Suomen riistakeskus toteaa, että asetetun päämäärän mukaisella poikkeuksella ei ole myöskään vaikutuksia, jotka olisivat ristiriidassa ennakkoratkaisun 25 kohdassa kuvattujen direktiivillä tavoiteltujen päämäärien kanssa (ks. kohta 38).

Edellä olevan lisäksi Suomen riistakeskus katsoo, että hakija on ilmaissut selvän ja täsmällisen perusteluina luontodirektiivin mukaisen hyväksyttävän päämäärän, johon kannanhoidollisella metsästyksellä keinona kyseisellä hakemusalueella pyritään, sekä yksityiskohtaisesti perustellen täsmällisten tieteellisten tietojen perusteella sen, miten metsästyksellä saavutettaisiin tämä päämäärä. Hakija on viitannut hakemusalueelleen asettamaansa päämäärään liittyvinä yksityiskohtaisina perusteluina WWF:n ja IUCN:n julkaisemiin raportteihin sekä LCIE:n julkilausumaan, joissa kuvataan tieteellisiin julkaisuihin perustuen, miten ihminen-villieläin-konfliktin eskaloitumista voidaan välttää ja samalla edistää lajin suojelua. Hakija on nivaunut tämän tieteellisen tiedon hakemusalueelle ja soveltanut tätä tieteellistä tietoa tavalla, jota voidaan pitää uskottavana hakemusalueen olosuhteissa, kun pyritään edistämään karhukannan suojelua ihminen-karhu-rinnakkaiseloä (coexistence) tasapainottamalla karhukannan aiheuttamia sosioekonomisia vaikutuksia ja pyrkimällä torjumaan ihminen-villieläin-

konfliktin (HWC) eskaloitumista. Hakija on myös esittänyt hakemusalueeltaan viime vuosien ajalta konkreettisia vertailevia esimerkkejä tihentyvän karhukannan aiheuttamista sosiaalisista ja taloudellisista vaikutuksista eli erityisen ongelman tai tilanteen, johon on puututtava korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön edellyttämällä tavalla. Esimerkiksi karhujen aiheuttamat pihakäynnit ovat lisääntyneet lähes seitsenkertaiseksi kolmessa vuodessa ja kuluvana vuonna niitä on ollut jo 1.7.2024 mennessä 33 kpl. Hakija on myös kuvannut hakemusalueella toteutettuja SRVA-tehtäviä ja omatoimisia karkotustoimenpiteitä sekä aiheutuneita maatalousvahinkoja ja niiden korvausmääriä.

Asetetun päämäärän mukaiseen kokonaisuuteen liittyy erityisesti vielä se, että suotuisalla suojelun tasolla olevan karhukannan jatkuva kasvu johtaisi pitemmällä aikavälillä todennäköisesti lisääntyviin vahinkoriskeihin ja konflikteihin hakemusalueen tilanteessa, mikä olisi omiaan heikentämään karhukannan olemassaoloon liittyvää sosiaalista hyväksyttävyyttä ja keskeisten toimijoiden sitoutumista karhukannan hoitosuunnitelman toteuttamiseen hakemusalueella. Tämä johtaisi epätoivottuun tilanteeseen eli ihminen-villieläin-konfliktin (HWC) eskaloitumiseen tavalla, joka ei edistäisi karhukannan suojelua ihminen-karhu-rinnakkaiselon (coexistence) tasapainottamisessa. Asiassa on kiistatonta se, että aiempina vuosina sallittu rajattu pyynti on pitänyt alhaisella tasolla myös muutoin ihmisten ja karhujen välisiä konflikteja hakemusalueella ja paikallistason mittakaavalla, mikä on osaltaan auttanut ylläpitämään korkeaa hyväksyttävyyttä karhukantaan ja karhukannan suunnitelmalliseen hallintaan hoitosuunnitelmaan perustuen sekä myös positiivisena tuotoksena hakemusalueen tasolta kansallisen suurpetopolitiikan kokonaisvaltaiseen toteuttamiseen. Tämä hyväksyttävyys näkyy etenkin siinä, että karhuun kohdistuvat salametsästystapaukset ovat olleet hakemusalueella ja myös valtakunnan tasolla vähäisiä, kuten myös ilveksellä, johon on sovellettu samaa 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaa eli sallittu rajoitettua vuosittaista pyyntiä. Sen sijaan sudella, johon ei ole voitu käyttää oikeuskäytännön ja täytäntöönpanokieltojen vuoksi suunnitelmallista 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaista pyyntiä, salametsästystapauksia on ilmennyt ja johtanut oikeusprosesseissa myös tuomioihin, mutta salametsästyksen luonteen takia todellisen tapausmäärän arviointi on ollut vaikeaa (esim. Suutarinen 2019). Suurpetoihin ja etenkin suteen kohdistuvaa salametsästystä on pidetty merkittävänä ilmiönä myös Skandinaviassa (Liberg ym. 2012, Liberg ym. 2020).

Lisäksi tähän kokonaisuuteen liittyy olennaisella tavalla hakijan täsmällisinä perusteluina esittämät kuvailut karhujen käyttäytymisestä, kuten lisääntyneet pihakäynnit ja tarvittu karkottamistoimenpiteet hakemusalueella. Karhujen käyttäytymistä on tutkittu myös tieteellisesti GPS-pannoitettujen karhujen avulla suhteessa ihmisten lähestymisyhteyksiin vuosien 2004–2012 välillä Ruotsissa ja Suomessa tehtyjen tutkimuskokeiden pohjalta. Suomessa ja Ruotsissa tehdyissä karhujen lähestymiskokeissa saatiin vastaavia tuloksia kuin aiemmin eli että karhut välttelevät ihmisiä (Moen ym. 2019, ks. myös Ordiz ym. 2019). Tätä karhujen käyttäytymisessä näkyvää yleistä piirrettä voi osaltaan selittää esimerkiksi se, että Ruotsissa ja Suomessa on metsästetty aiemmin säännöllisesti karhuja ja verotusmäärät ovat olleet samaa suuruusluokkaa. Karhukantojen historiassa on myös samankaltaisuutta siinä suhteessa, että Suomessa ja Skandinaviassa karhukannat laskivat voimakkaasti 1800-luvun loppupuolella ja 1900-luvun alussa. (Moen ym. 2019., ks. aiheesta myös Swenson 1999 ja Majić Skrbinšek & Krofel 2015). Ihmisten asuttamalla

alueilla (ts. human-dominated landscapes) eläville suurpedoille tyypillisenä käyttäytymisenä pidetään arkuutta (Moen ym. 2019). Hakemusalueella lisääntyneet karhujen pihakäynnit ja maatalousvahingot kertovat kuitenkin tilanteen muuttumisesta epätoivottavaan suuntaan.

Korkein hallinto-oikeus pitääkin selvänä (KHO 2023:99 ja KHO 2023:100), että liian tiheä karhukanta aiheuttaa sellaisia ongelmia, joiden ratkaiseminen on käytännössä mahdollista vain tavoilla, jotka aiheuttavat ainakin jonkinlaista haittaa karhukannalle. Tähän nähden ei ole poissuljettua, että karhukannan tihentymisestä johtuvien sosiaalisten ongelmien lieventämistä hallitusti karhujen määrää vähentämällä ja varmistaen suotuisan suojelutason säilyminen voitaisiin pitää luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan perustuvan poikkeuksen hyväksyttävänä päämääränä siltä osin kuin sanottu päämäärä ei kuulu direktiivin 16 artiklan 1 kohdan a–d alakohdan soveltamisalaan. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohtaan perustuvaa poikkeusta voidaan kuitenkin soveltaa vain konkreettisesti ja tapauskohtaisesti ja vain, jos on olemassa erityinen ongelma tai tilanne, johon on puututtava. Suomen riistakeskus katsoo, että hakijan antamien tietojen ja tehtyjen selvitysten perusteella hakemusalueella vallitsee tilanne, johon on puututtava.

Lisäksi yleisen biologisen tutkimuksen perusteella tiedetään, että lisääntymisiässä olevat urokset pyrkivät varmistamaan oman lisääntymisensä tarvittaessa tappamalla toisten urosten siittämät pennut. Pentujen menettämisen seurauksena naaras tulee usein uudelleen kiimaan ja hedelmöittymiskykyiseksi. Tämä johtaa siihen, että usein naaraat, joilla on pennut, pyrkivät hakeutumaan turvaan. Usein tämä ajaa naaraat ihmisten läheisyyteen, mikä lisää riskiä ihmisten ja karhujen kohtaamiseen. Toisaalta tiedetään, että karhunaaraat suojaavat aggressiivisesti pentujaan, mikä puolestaan voi johtaa ihmisen ja tällaisen karhun kohdatessa vaaralliseen tilanteeseen. Mikäli yhä useampi naaras kasvattaa pentunsa ihmisasutuksen läheisyydessä, yhä useampi karhu on aiempaa tottuneempi liikkumaan ihmisten asuttamilla alueilla, joka edelleen tulee muutamien sukupolvien myötä lisäämään ihmisiin tottuneita karhuja.

Suomessa on ollut kaksi tapausta, joissa nimenomaan karhunaaras, jolla oli pennut, on hyökännyt ihmisen kimppuun. Näin on käynyt Ruokolahdella 1998 ja Lappeenrannassa 2007. Lappeenrannan tapauksessa havaittiin, että myöhemmin ammutuksi päätyneen naaraan jalassa oli jälkiä toisen karhun hyökkäyksestä. Myös Romaniasta tiedetään, että kun siellä karhun metsästys lopetettiin vuonna 2016, karhujen hyökkäykset ihmisiä kohtaan ovat lisääntyneet ja samalla loukkaantuneiden sekä karhujen hyökkäysten kohteena olleiden ihmisten kuolemien määrä on lisääntynyt merkittävästi.

Hakemusalueen kaltaisessa tiheässä karhukannassa ja edelleen tihentyvässä kannassa, jossa on paljon pentueita, todennäköisyys edellä kuvatulle tilanteelle kasvaa. Siksi on tärkeää pyrkiä puuttumaan karhukannan tihentymisiin hakemusalueella. Tämä voidaan tehdä vain kannanhoidollisella metsästyksellä keinona asetetun päämäärän saavuttamiseksi.

On selvää, että toteutettu karhunmetsästys aiempina vuosina Suomessa ja myös hakemusalueella on pitänyt yllä karhukannan ihmisarkuutta ja kannasta on voitu metsästyksellä poistaa erityisesti nuoria vähemmän arkoja uroksia. Toisaalta kun metsästys on ollut käynnissä, on koko alueen karhukanta ollut vähintäänkin epäsuoran metsästysvaikutuksen alla ja johtanut siihen, että arimmat yksilöt sekä naaraat, joita alle 1-vuotiaat

pennut seuraavat (ovat rauhoitettuja), ovat vältäneet saaliiksi päätyminen. Metsästysmäärien pienennyttyä oikeuskäsittelyiden seurauksena tilanne hakemusalueella on kuitenkin kääntymässä epätoivottavaan suuntaan hakijan esittämien tietojen perusteella.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo asetusmuistiossaan, että koska tutkimuksen tuottama tieto karhupopulaation ja sen yksilöiden käyttäytymisestä on jo yleisesti tiedossa, on hallinnolta perusteetonta ja epäeettistä odottaa, että tästä karhukannan käyttäytymisen muuttumisesta odotettaisiin konkreettista empiiristä aineistoa ja sen pohjalta tehtyjä tutkimuksia. Lisäksi Suomen riistakeskus katsoo, että tällaista (karhujen aiheuttamia hyökkäyksiä ihmisiä kohtaan ja niistä seuraavia kuolemia tai loukkaantumisia) ei voida odottaa taikka edellyttää tapahtuvaksi myöskään kyseessä olevan hakemusalueen tasolla. Myöskään oikeuskäytäntö tai luontodirektiivin tulkintaohje eivät sellaista edellytä tapahtuvaksi 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisissa poikkeuksissa. Näin ollen hakemusalueella vallitsevaan tilanteeseen ja sen eskaloitumiseen voidaan puuttua ennakoivasti. Lisäksi oikeuskansleri on vastauksessaan 1277/1/03 todennut, että turvallisuuden ylläpitäminen on julkisen vallan ensisijainen tavoite. Asiaa on käsitelty myös oikeuskanslerin vastauksessa 355/1/06.

Aikaisempina vuosina sallittu pyynti on sitouttanut hakemusalueen keskeiset toimijat positiivisella tavalla karhukannan hallittuun hoitamiseen ja suotuisan suojelun tason säilyttämiseen. Karhukannan arvioinnin pohjaksi Luonnonvarakeskuksen käyttöön saadaan vuosittain riittävän laaja karhuhavaintoaineisto kattavasti toimivan suurpetoyhdyshenkilöverkoston kautta. Verkosto pohjautuu hakemusalueen aktiivisiin toimijoihin, jotka kokevat omistajuutta karhukannan hoitoon hoitosuunnitelmaan pohjautuen (omistajuudesta ks. tarkemmin esim. Pohja-Mykrä & Kurki 2014). Myös suurriistavirka-apu, jota toteutetaan paikallisen riistanhoitoyhdistyksen kautta poliisin toimeksiannosta sopimukseen perustuen, pohjautuu pitkälti hakemusalueen keskeisten toimijoiden kokemaan omistajuuteen ja sitä kautta sitoutumiseen suurpetopoliittisten tavoitteiden toteuttamiseen. Lisäksi Ratamäki (2009) on todennut, että paikallinen taso ei ole ainoastaan ongelmien luoja suurpetopolitiikassa, vaan paikallisen väestön aktiivisuus ja vapaaehtoistyö suurpetotutkimuksessa on merkittävä yhteistyön muoto ja osa suurpetopolitiikkaa. Suurpetoalueiden ja tässä tapauksessa hakemusalueen ihmiset ovat siis avainasemassa muun muassa karhukannan koon määrittämiseen tarvittavassa jälkihavainnoinnissa yhteistyössä tutkijoiden kanssa sekä suurriistavirka-aputoiminnassa yhteistyössä poliisin kanssa. Sallitulla rajatulla pyynnillä vahvistetaan tätä omistajuutta ja sitä kautta samalla paikallistason keskeisten toimijoiden sitouttamista asetetun päämäärän saavuttamiseen. Tämä tulee osaltaan ylläpitämään ja edelleen vahvistamaan korkeaa hyväksyttävyyttä karhukantaan ja karhukannan suunnitelmalliseen hallintaan hoitosuunnitelmaan perustuen sekä myös kansallisen suurpetopolitiikan kokonaisvaltaiseen toteuttamiseen sekä varmistamaan karhukannan suotuisalla suojelun tasolla säilymisen niin hakemusalueella kuin muilla laajemman tason mittakaavoilla.

Tätä edellä kuvattua lähestymistapaa, jossa suurpetokantojen kannanhoitoa ja kantojen hallintaa tuetaan kokonaisuutena suunnitelmallisella metsästyksellä eli metsästystä käytetään korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen KHO 2022:48 mukaisesti keinona päätökselle asetetun luontodirektiivin mukaisen hyväksyttävän päämäärän saavuttamiseksi, tukee vahvasti myös eurooppalaisten suurpetotutkijoiden yhteisö LCIE (the Large Carnivore Initiative for Europe). LCIE on eurooppalaisten

suurpetotutkijoiden asiantuntijayhteisö, jonka aseman on myös IUCN (Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto) vahvistanut (Specialist Group on the Species Survival Commission). Myös EU:n komissio on hyödyntänyt LCIE:n asiantuntemusta suurpetokantojen suojelussa ja hoidossa. EU:n komissio tilasikin LCIE:ltä vuonna 2008 julkistetun raportin suurpetokantojen populaatiotason kannanhoidosta (Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores; Contract nr. 070501/2005/424162/MAR/B2, 1.7.2008). Raportti laadittiin yhteistyössä komission, luontodirektiivin silloisen hallintokomitean (Habitats Committee) ja sen tieteellisen työryhmän kanssa. Komission ympäristöpääosasto suositti raporttia jäsenmaille osoitetulla kirjeellä (ENV.B.2 D/14591, 1.7.2008). Komissio katsoi kirjeessään raportin edustavan parhaita käytäntöjä (Best practices) suurpetokantojen suojelussa ja hoidossa. Raportissa todetaan LCIE:n asiantuntijakannanottona muun muassa seuraavaa: "From a conservation point of view there is no principle reason why large carnivore populations cannot tolerate some levels of lethal control or be managed under the same type of harvest system as wild ungulates or game birds, provided that the harvest is well managed. Proper management in this case requires effective monitoring of the population size, the setting of appropriate quotas and hunting seasons, and careful enforcement of these regulations." Lisäksi raportissa todetaan: "Finally, justification (e) could be used to justify a carefully regulated harvest of some animals. Justification (c) and (e) could cover cases where a de facto hunter harvest is needed to obtain local acceptance for large carnivores among the rural population. This situation is clearly present in many Nordic and Eastern European countries, and has been well documented in social science research." Toisin sanoen luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdalle on olemassa hyvät lähtökohtaiset perustelut nimenomaan hakemusalueeseen kytkeytyvissä olosuhteissa, kun pyritään metsästyksellä keinona hankkimaan paikallista hyväksyttävyyttä ja sitouttamaan hakemusalueen keskeisiä toimijoita lajin suotuisan suojelun tason säilyttämiseen edistämällä ihminen-karhu-rinnakkaiselo (coexistence) tasapainottamalla karhukannan aiheuttamia sosioekonomisia vaikutuksia ja pyrkimällä torjumaan ihminen-villieläin-konfliktin (HWC) eskaloituminen.

Lisäksi LCIE:n suurpetoasiantuntijat päätyivät toteamaan raportissa tieteellisenä näkemyksenään, että metsästyksestä aiheutuvia potentiaalisia hyötyjä ovat:

- 1) Antaa pitkien perinteiden säilyä maaseutualueilla, joilla esiintyy suuria suurpetoja.
- 2) Lisää suurpetojen läsnäolosta seuraavaa sietokykyä metsästäjien keskuudessa, jos he voivat pitää niitä arvostettuina riistaeläiminä tai tulonlähteenä ennemmin kuin kilpailijoina.
- 3) Lisää vaikutusmahdollisuuksia paikallisille ihmisten keskuudessa, joiden on eletävä samoilla alueilla kuin suurpedot.
- 4) Säilyttää suurpetojen tiheyden sillä tasolla, että vahingot tuotantoeläimille ja luonnonvaraiselle riistalle pysyvät hyväksyttävänä. Lisäksi metsästäjät voivat auttaa tiettyjen yksilöiden poistossa, esimerkiksi niiden, jotka erikoistuvat karjan tappamiseen.
- 5) Auttaa ylläpitämään suurpetojen arkuutta, mikä vähentää mahdollisia konflikteja.
- 6) Mahdollisesti tarjoaa mahdollisuuden myydä näiden lajien metsästystä ja saada näin tuloja maaseutualueille (luoden kannusteen terveiden suurpetopopulaatioiden ylläpitämiseen).
- 7) Alueilla, jonne suurpedot ovat palaamassa, se voi lisätä pitkäaikaista hyväksyntää, jos kantojen kasvunopeus hidastuu.

8) LCIE vastustaa voimakkaasti salametsästystä kaikissa olosuhteissa ja ymmärtää, että se on suuri uhka suurpetokantojen selviytymiselle monilla alueilla. LCIE uskoo kuitenkin, että laillisen metsästämisen salliminen auttaa vähentämään salametsästystä, jos paikalliset ihmiset kokevat olevansa mukana lajien hallintaprosessissa.

9) Metsästyksen mahdollistavan populaation saavuttaminen voi olla vertailuarvo suojele- tai palautussuunnitelman onnistumiselle – tämä osoittaa myös suojelelusuunnitelman joustavuuden eri sidosryhmille.

Suomen riistakeskus katsoo, että edellä mainitut LCIE:n asiantuntemuksellaan mainitsevat hyödyt toimivat tieteellisenä lisänäyttönä ja perusteluina myös Suomessa tälle päätökselle asetetulle päämäärälle, jota tavoitellaan sallimalla päätöksen mukaisella poikkeuslupa-alueella rajoitettu pyynti asetetun päämäärän saavuttamiseksi. Lisäksi kansallisen suurpetopolitiikan kehittämisarviointi -raportin mukaan viime vuosien kannanhoidolliset luvat (ts. 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaiset poikkeusluvut) ovat toimineet erinomaisena työkaluna taloudellisesti ja sosiaalisesti hyväksytyyn kannanhoidon saavuttamisessa (Pohja-Mykrä & Kurki 2014).

Tämän päätöksen mukaisella hakemusalueella on metsästetty karhua aiemmin joinain vuosina voimakkaammin, joinain vuosina alhaisemmalla verotustasolla riippuen karhukannan tilasta alueella ja suhteessa asetettuun päämäärään. Sallittu pyynti on siis tapahtunut ja tapahtuu jatkossakin lajin suotuisa suojelelun taso säilyttäen. Kokonaisuutena tämä varmistaa sen, ettei karhukannan tiheys kasva niin nopeasti, että se vaikuttaisi haitallisesti yhteisöön suhteessa karhuun hakemusalueella (esim. Pohja-Mykrä 2014, Mykrä 2017). Tämä kokonaisuus ilmenee seikkaperäisesti myös hakijan esittämistä perusteluista, jotka kytkeytyvät korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön mukaisesti hakemusalueen olosuhteisiin ja tilanteen kehittymiseen viimeisten vuosien aikana sekä arvioituun tulevaan kehitykseen. Suomen riistakeskus pitääkin hakijan esittämiä hakemusalueeseen liittyviä yksityiskohtaisia tietoja uskottavina ja todennettuina, eikä Suomen riistakeskuksen selvityksissä ole ilmennyt, että hakija olisi esittämiään tietoja liioitellut.

Ruotsissa on ollut hyvin pitkälle samanlainen suurpetokantojen hoidon ja suojelelun menettely ja se on myös oikeustarkasteluissa todettu 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan oikeaksi soveltamiseksi (Ruotsin korkein hallinto-oikeus HDF 2016 ref. 89, 30.12.2016). Tämä korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu on ollut taustalla myös unionin tuomioistuimen antaman ennakkoratkaisun (C-674/17) jälkeen annetuissa alempien tuomioistuimien ratkaisuisissa, joissa mm. karhun ja ilveksen metsästystä koskevat päätökset on todettu lainmukaisiksi eli 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan oikeaksi soveltamiseksi (ks. esim. Luleån hallinto-oikeus tuomio 48-17 ilves, 9.2.2017; tuomio 388-22 ilves, 1.3.2022; tuomio 967-22 karhu, 4.8.2022; tuomio 1313-22 karhu, 4.8.2022 sekä Sundsvallin kamarioikeus ratkaisu 686-22, 4.4.2022, ilves, ei valituslupaa ja ratkaisu 2239-22, 23.9.2022, karhu, ei valituslupaa). Lisäksi ruotsalaisessa ”En hållbar rovdjurspolitik” -raportissa todetaan olevan tärkeää, että niille ihmisille, joihin suurpedot vaikuttavat, annetaan mahdollisuus löytää osallisuus kannanhoidon.

Suomen riistakeskus katsoo, että unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisu C-674/17 ei edellytä joka kerta ennen päätöksentekoa uutta tieteellistä näyttöä asetetun päämäärän saavuttamisesta jokaisen yksittäisen lupa-alueen tasolla, koska se olisi rajallisten tutkimusresurssien hukkakäyttöä ja monilta

osin myös mahdotonta toteuttaa tutkimusotannallisesti pienellä mittakaavalla, vaan tieteellinen näyttö ja varmuus voidaan saada aikaan yleisemmän tason tutkimuksilla, jotka on jo toteutettu aikaisemmin, kunhan ne perustuvat asianmukaisen tieteellisen arvioinnin läpikäyneisiin tieteellisiin julkaisuihin tai muutoin tuotettuihin viranomaisraportteihin. Lisäksi poikkeuslupa-alueet voivat vaihdella vuosittain, jolloin lupa-aluekohtaisesti hankitun tieteellisen tutkimuksen toteuttaminen ennen samana vuonna tehtävää päätöksentekoa olisi käytännössä mahdotonta. Näin ollen Suomen riistakeskus katsoo tässä päätösharkinnassa, että käytetty tieteellinen ja tekninen tutkimustieto on sellaista, että voidaan todeta vallitsevaan oikeuskäytäntöön perustuen, että päätökselle asetettua päämäärää ja sen saavuttamista on tuettu riittävän kattavasti kansallisella ja kansainvälisellä tieteellisellä ja teknisellä tutkimustiedolla ja asiantuntemuksella. Lisäksi hakija on sitonut tämän tutkimustiedon ja asiantuntemuksen sekä yksityiskohtaisen oman hakemusalueen koskevan selvityksensä selvästi ja täsmällisesti perustellen hakemusalueen tilanteeseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön edellyttämällä tavalla.

Edellä olevan perusteella Suomen riistakeskus katsoo, että tästä päätöksestä ilmenee yksiselitteisesti, perustellusti ja täsmällisesti se luontodirektiivin mukainen hyväksyttävä päämäärä, johon poikkeusluvalla kyseisellä hakemusalueella pyritään, sekä tieteellisten tietojen perusteella osoittaen se, miten metsästyksellä keinona saavutetaan tämä päämäärä.

Muu tyydyttävä ratkaisu

Unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisussa C-674/17 todetaan: ”... toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on poikkeuslupia myöntäessään osoitettava asiassa merkitykselliseen parhaaseen tieteelliseen ja tekniseen asiantuntemukseen tukeutumalla, ettei tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi kyseessä olevassa yksittäistapauksessa vallitsevissa olosuhteissa ole muuta tyydyttävää ratkaisua...”. Toisin sanoen kyse on tukeutumisesta siihen, ettei asiassa ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Unionin tuomioistuin ei siten ole asettanut rajaa sille, kuinka moneen tieteelliseen julkaisuun on perusteltaessa viitattava taikka mitä teknistä asiantuntemusta käytetään. Myöskään sitä ei sanotussa tuomiossa mainita, että pitääkö tieteellisen ja teknisen asiantuntemuksen olla tieteellisesti referoidusta huipputiedesarjasta vaiko muutoin julkaistusta tutkimusraportista taikka muusta lähteestä peräisin. Tuomiossa ei myöskään oteta kantaa siihen, milloin (aikaskaala) asiassa merkityksellinen paras tieteellinen ja tekninen asiantuntemus on tuotettu. Näin ollen asiassa jätetään harkinnanvaraa päätöksentekijälle näytön osoittamiseksi, mikä onkin oikeasuhtaista tapauskohtaisen päätöksenteon kannalta.

Karhukannan hoitosuunnitelmassa on kuvattu kattavasti toimenpiteet, joilla varmistetaan karhukannan suotuisalla suojelun tasolla säilyttäminen. Muun muassa vahinkojen korvaaminen, vahinkojen ennalta estäminen, neuvonta, viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö, tutkimus ja viestintä ovat käytettävissä olevien resurssien puitteissa tärkeässä asemassa, joilla pyritään vähentämään ihmisten ja karhujen välisiä konflikteja sekä lisäämään rinnakkaineloa mahdollisuuksia. Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi hoitosuunnitelmassa tuodaan esille käyttökelpoisena toimenpiteenä luontodirektiivin mukaisten poikkeuslupien käyttäminen. Ns. vahinkoperusteiset poikkeusluvut (metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 2 ja 3

kohta) voisivat olla eräissä rajatuissa tilanteissa vaihtoehto 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisille poikkeusluville. Vahinkoperusteisia poikkeuslupia ei voi kuitenkaan pitää tässä tapauksessa ns. muuna tyydyttävänä ratkaisuna 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisille poikkeusluville hakijan esittämän päämäärän mukaisen tilanteen ratkaisemisessa ja päämäärän saavuttamisessa hakemusalueella. Vahinkoperusteisten poikkeuslupien kohteena olisivat yksittäiset yksilöidyt vahinkoa tai turvallisuusuhkaa aiheuttavat karhuyksilöt, joiden poistamisen tulisi tapahtua täsmäpoistoina nopeasti ja tehokkaasti tietyn akuutin tilanteen hoitamiseksi yksittäistapauksellisesti paikallisella tasolla pienen mittakaavan tilanteessa. Lisäksi tällaiseen pyyntiin saa osallistua vain rajattu määrä henkilöitä ja poikkeusluvan nojalla saatu karhuyksilö kuuluu valtiolle, jolloin pyyntiin osallistujat eivät saa saalista haltuunsa ja hyödynnettyä, kuten tapahtuu 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisissa poikkeusluvista, mikä kuuluu kuitenkin olennaisena osana hakijan perusteleman päämäärän toteuttamiseen ja saavuttamiseen. Tämän kaltainen yksittäisten karhuyksilöiden poistaminen täsmäpoistoina vahinkoperusteisin poikkeuslavin pienen mittakaavan tasolla ei siten toteuta runsaan ja edelleenkin runsastuvan karhukannan tilanteessa päätökselle asetetun päämäärän saavuttamista 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisen hakijalle myönnetyn laajemman poikkeuslupa-alueen tasolla.

Suomen riistakeskus toteaa, että 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaiset poikkeusluvut ovat vaikuttaneet hakemusalueella välillisesti myös siihen, että karhujen aiheuttamat vahingot kotieläimille ja esimerkiksi pihakäynnit ovat jääneet aiempina vuosina mitä ilmeisimmin vähäisemmiksi kuin tilanteessa, jossa karhukantaa ei olisi kannanhoidollisesti metsästetty keinona asetetun päämäärän saavuttamiseksi. Tämä siksi, että 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisten poikkeuslupien kohteina on ollut annettujen ohjeistusten mukaisesti potentiaalisia ja myös jo tiedossa olleita pihakäyntejä tehneitä taikka vahinkoja aiheuttaneita karhuja. Suunnitelmallisella kannanhoidollisella metsästyksellä keinona asetetun päämäärän saavuttamiseksi on voitu vaikuttaa myös karhukannan ihmisarkuuteen ja keskeisten toimijoiden vaikuttamismahdollisuuksiin hakemusalueella sekä ylipäänsä siihen, että hakemusalueella ja yleisellä tasolla valtakunnallisesti karhuun suhtaudutaan lähtökohtaisesti hyväksyvästi, vaikka karhua kohtaan tunnetaan pelkoakin. Edellä olevan perusteella karhua kohtaan tunnetaan alueellista omistajuutta, kuten esimerkiksi ilvekseenkin (esim. Pohja-Mykrä & Kurki 2014).

Suomen riistakeskus katsoo, että hakemusalueen karhukanta on nykyisellään niin korkealla tasolla, ettei pelkästään vahinkoa tai turvallisuusuhkaa aiheuttavien yksittäisten yksilöiden poistamisella, joka perustuisi luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan 2 ja 3 alakohtiin, voida varmistaa 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisen poikkeuslupa-alueen tasolle asetetun päämäärän saavuttamista. Tähän tarvitaan 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisia poikkeuslupia. Myöskään vahinkojen korvaaminen, vahinkojen ennalta estäminen, neuvonta, viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö, tutkimus ja viestintä eivät ole riittäviä toimenpiteitä hakemusalueen keskeisten toimijoiden sitouttamisessa asetetun päämäärän saavuttamiseen, kun pyritään edistämään karhukannan suojelua ihminen-karhu-rinnakkaiselo (coexistence) tasapainottamalla karhukannan aiheuttamia sosioekonomisia vaikutuksia ja pyrkimällä torjumaan ihminen-villieläin-konfliktin (HWC) eskaloitumista. Niihin käytettävissä olevat viranomaisresurssit eivät ole myöskään rajattomia, eikä niihin liittyvää taakkaa voida sälyttää kolmannen tai yksityisen sektorin yksittäisten

toimijoiden tai yksityishenkilöiden kontolle. Lisäksi karhukannan hoitosuunnitelman, jonka laadinnassa on osallistettu laaja joukko toimijoita, mukaan myös metsästys on osa toimenpidekokonaisuutta hoitosuunnitelman toteuttamisessa ja karhukannan suotuisan suojelun tason säilyttämisessä. Maa- ja metsätalousministeriön linjauksen mukaan karhuja ei myöskään Suomessa siirretä paikasta toiseen.

Edellä olevan perusteella Suomen riistakeskus katsoo asiassa merkitykselliseen parhaaseen tieteelliseen ja tekniseen asiantuntemukseen tukeutumalla, että asetetun päämäärän saavuttamiseksi ei ole tämän päätöksen mukaisella poikkeuslupa-alueella olemassa myöskään muuta tyydyttävää ratkaisua.

Suotuisa suojelun taso

Poikkeusluvalla ja alueellisen kiintiön nojalla sallittavasta karhun metsästyksestä metsästysvuonna 2024–2025 annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 1 §:ssä säädetään metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen poikkeuslupien ja metsästyslain 41 a §:n 4 momentissa tarkoitettujen alueellisen kiintiön perusteella saaliiksi saatujen karhujen määrä saa olla enintään 224 yksilöä. Sanotun asetuksen 2 §:ssä tarkoitettujen alueellisen kiintiön perusteella saaliiksi saatujen karhuyksilöiden suurin sallittu määrä on itäisellä poronhoitoalueella 60 yksilöä ja läntisellä poronhoitoalueella 10 yksilöä.

Edellä tarkoitettu asetus annetaan vuosittain. Asetuksen perustana on kulloinkin Luonnonvarakeskuksen antamat karhua koskevat kantatiedot. Näin ollen asetuksen nojalla sallittavan pyynnin osalta on otettu huomioon se, että mahdollisesti myönnettävien poikkeuslupien nojalla tapahtuva pyynti ja saatu saalis asetettujen ylärajojen puitteissa ei vaaranna poikkeamisen kohteena olevan lajin suotuisaa suojelun tasoa.

Luonnonvarakeskuksen viimeisimmän karhukanta-arvion mukaan (Karhukanta Suomessa 2023, Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 19/2024) Suomessa on vuotta vanhempia karhuja ennen metsästyskautta 2024–2025 yhteensä 1660–1815 yksilöä. Pentutuoton arvioitiin olevan 435 yksilöä vuonna 2024. Vuotta vanhempia karhuja arvioitiin olevan poronhoitoalueella 200–240, vakiintuneen kannan hoitoalueella 700–740, levittäytymisvyöhykkeellä 600–640 ja kehittyvän kannan alueella 160–195 yksilöä.

Poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen verotusprosentti olisi koko asetuksen salliman saalismäärän toteutuessa noin 8 % (152 yksilöä). Käytännössä poikkeusluvista on jäänyt joka pyyntikausi osa käyttämättä ja lisäksi Suomen riistakeskus ei myöntänyt koko asetuksen sallimaa määrää, joten verotusprosentti jää edellä mainittua arvoa alhaisemmaksi. Suomen riistakeskus myönsi 10 kannanhoidollista poikkeuslupaa poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen alueelle metsästysvuodelle 2024–2025. Tämä vastaa noin 0,5 prosentin verotustasoa. Luonnonvarakeskus on mallintanut tieteellisesti kestävästä verotuksen tason, jonka mukaan tunnettu kuolleisuus, jolla karhukanta pysyisi tulevina vuosina nykyisen suuruisena poronhoitoalueen ulkopuolella, on 12 %. Karhukannan mallintamisen tekninen kuvaus on raportoitu julkaisussa: Karhukanta Suomessa 2023, Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 19/2024.

Suomen 2019 EU:n komissiolle toimittamassa kansallisessa luontodirektiivin 17 artiklan mukaisessa lajiarvioinnissa 2013–2018 karhu arvioitiin levinneisyytensä ja populaatiokoon perusteella olevan suotuisan suojelun tasolla. Myös edellisissä arvioinneissa ajanjaksoilla 2001–2006 ja 2007–2012 karhu oli suotuisalla suojelun tasolla. Karhu ei ole myöskään uhanalainen laji Suomessa ns. punaisen kirjan IUCN-luokittelun mukaisesti (Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019).

Tämän poikkeuslupapäätöksen suotuisan suojelun tason tarkastelussa perusteena ovat hakemusalueen ja koko Suomen karhukannasta käytettävissä olevat Luonnonvarakeskuksen antamat tiedot, Suomen riistakeskuksen hakemuksen käsittelyn yhteydessä selvittämät tiedot ja Luonnonvarakeskuksen poronhoitoalueen ulkopuolista Suomea koskeva mallinnus karhun verotustasoista, joita on verrattu maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa vahvistettuun sallittavaksi tapettujen yksilöiden enimmäismäärään. Suomen riistakeskus katsoo, että tämän päätöksen mukaisella poikkeamisella ei haitata lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä tarkasteltavalla luonnonmaantieteellisellä alueella (ns. boreaalinen eliömaantieteellinen vyöhyke), mikä on se maantieteellinen taso, jolla näiden päätösten vaikutusta suotuisan suojelun tasoon arvioidaan karhun osalta.

Suomen riistakeskus katsoo edellä esitetyn ja parhaan käytössä olevan tieteellisen tiedon perusteella, että asetuksella sallittu pyynti asetetun ylärajan puitteissa ja tehdyillä tapauskohtaisilla poikkeuslupapäätöksillä ajallisesti sekä määrällisesti ja alueellisesti rajoitetusti tapahtuvana pyyntinä ei vaarana poikkeamisen kohteena olevan karhun suotuisaa suojelun tasoa. Edellä mainittuihin tietoihin perustuvassa harkinnassa on otettu myös huomioon se, ettei pyynnistä aiheudu merkittävän kielteisen vaikutuksen vaaraa kyseessä olevien populaatioiden rakenteelle maakunnan taikka poikkeuslupa-alueen mittakaavatasoillakaan (ks. EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisu, C-674/17).

Sallitun pyynnin määrä sekä valikoivasti ja rajoitetusti

Luonnonvarakeskuksen tekemän uusimman karhukanta-arvion mukaan Suomen riistakeskus Pohjois-Karjalan toiminta-alueella oli 490–520 vuotta vanhempaa karhua ennen metsästyskautta 2024–2025. Arvioitu pentutuotto vuonna 2023 oli samaisella alueella 62–65 pentuetta.

Hakemusalueelta on tehty Riistavahinkorekisterin mukaan karhuhavaintoja, pentuehavaintoja, havaintoja karhujen liikkumisesta pihapiireissä sekä Luonnonvarakeskuksen aineiston mukaan alueella on erillisiksi tulkittuja pentueita.

Erillisten pentueiden määrästä on mahdollista johtaa hakemusalueen karhujen yksilömäärä, koska Luonnonvarakeskuksen mukaan Suomen karhukannassa kerroin on 10. Hakemusalueen karhukanta on edellä mainitusta seuraten noin 110 yksilöä. Tällä päätöksellä sallitaan 10 karhun metsästäminen, joka vastaa noin 9 %:n verotustasoa.

Luontodirektiivin tulkintaohjeen mukaan (kohta 3-45): ”Rajoitetun määrän kynnysarvo olisi määritettävä kunkin lajin erityisten kriteerien perusteella, koska se riippuu kunkin lajin ekologisista vaatimuksista. Näitä voivat olla levinneisyyden alueellinen laajuus, elinympäristöjen ja maiseman

pirstoutuminen, saaliseläinten saatavuus, lajin yhdyskuntarakenne, uhkien muodot ja tasot, mukaan lukien sairaudet, saastuminen ja vierasaineet, laitton ja tahaton tappaminen ja ilmastonmuutos. Rajoitetun määrän kynnyсарvo on kaikissa tapauksissa määriteltävä ”täsmällisten tieteellisten tietojen perusteella”. Luontodirektiivin tulkintaohjeen mukaisesti myönnetyllä lupamäärällä ei ole tavoiteltu ”kestävää enimmäiskiintiötä” taikka ”optimaalista kestävää tuottoa” Pohjois-Karjalan riistakeskusalueen tai poikkeuslupa-alueen mittakaavoilla. Sallittu pyynti on siten myös varovaisuusperiaatteen mukaisesti mitoitettu. Suomen riistakeskus katsoo Luonnonvarakeskuksen karhukannasta antamien tietojen perusteella, että päätöksen nojalla voidaan pyytää päätöskohdan mukainen eläinmäärä.

Luontodirektiivin tulkintaohjeen mukaan (kohta 3–47): ”Valikoivuutta koskeva periaate puolestaan tarkoittaa sitä, että kyseessä olevan toiminnan vaikutuksen on oltava hyvin erityinen, ja sen on kohdistuttava tietyn lajin tiettyihin yksilöihin tai jopa vain yhteen kyseisen lajin sukupuoleen tai ikäluokkaan (esim. ainoastaan aikuisiin koiraisiin) siten, että kaikki muut yksilöt suljetaan sen ulkopuolelle. Tätä lähestymistapaa tukee 16 artiklan 1 kohdan e alakohdassa esitetty määritelmä, jonka mukaan ottaminen tai hallussapito on rajoitettava tiettyihin yksilöihin. Tämä myös tarkoittaa, että valikoivuus voidaan osoittaa joillakin käytetyn menetelmän teknisillä piirteillä.” Lisäksi luontodirektiivin tulkintaohjeessa todetaan (kohta 3–48): ”Valikoivuutta koskeva edellytys vastaa 15 artiklan a alakohdassa säädettyä kieltoa, jonka mukaan liitteessä VI olevassa a kohdassa lueteltuja valikoimattomia pyydystämisen- ja tappamiskeinoja ei saa käyttää liitteessä IV olevassa a kohdassa lueteltujen lajien luonnosta ottamiseen, pyydystämiseen tai tappamiseen poikkeusten nojalla. Pyydystämiseen tai ansastukseen käytettävän menetelmän on oltava valikoiva sovellettaessa 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisia poikkeuksia.” Näiltä osin Suomen riistakeskus toteaa, että pyynnissä on sallittu käytettäväksi vain metsästyslaissa sallittuja pyyntivälineitä ja -menetelmiä. Lisäksi pyynnin tulee tapahtua päätökselle erikseen asetettujen ehtojen mukaisesti. Tässä yhteydessä on vielä korostettava erikseen ns. poikkeuslupa-asetuksen 3 §:n 2 kohdan säännöstä siitä, että vuotta nuorempi pentu sekä naaras, jota tällainen pentu seuraa, on rauhoitettu pyynniltä. Näin ollen päätöksellä sallittu pyynti tapahtuu myös valikoivasti yksilöiden tasolla. Lisäksi on otettava huomioon, että kyse on sitovasta asetukseen perustuvasta säännöksestä (ns. poikkeuslupa-asetuksen (452/2013) 3 §:n 2 kohta), jonka rikkomisesta seuraa rikosoikeudellinen seuraamus.

Suomen riistakeskus katsoo Luonnonvarakeskuksen karhukannasta antamien tieteellisten tietojen perusteella, että päätöksen nojalla voidaan pyytää päätöskohdan mukainen rajattu eläinmäärä hakemusalueelta. Näin ollen päätöksellä sallittu pyynti tapahtuu myös rajoitetusti.

Rajattu alue

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan poikkeuslupa myönnetään vain sille rajatulle alueelle, jolla metsästyslain 41 a §:ssä säädetyt poikkeusluvasta myöntämisedellytykset täyttyvät. Lisäksi metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 3 momentin mukaan metsästyslain 41 a §:n 3 momentin mukaisia poikkeuslupia tulee myöntää vain lajin vahvalla esiintymisalueella tapahtuvaan metsästykseseen.

Suomen riistakeskus katsoo Luonnonvarakeskuksen karhukannasta antamien tieteellisten tietojen perusteella ja muutoin saatujen tietojen perusteella, että poikkeuslupa voidaan myöntää haetulle alueelle.

Poikkeuslupa-aika

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää karhun, lukuun ottamatta vuotta nuorempaa pentua sekä naarasta, jota tällainen pentu seuraa, pyydystämiseksi tai tappamiseksi elokuun 20 päivästä lokakuun 31 päivään. Näin ollen poikkeuslupa on voitu myöntää päätöskohdassa tarkoitettulle ajanjaksolle.

Tarkoin valvotuissa oloissa

Luontodirektiivin tulkintaohjeessa todetaan (kohta 3–47): ”Samassa tuomiossa täsmennettiin ilmaisua ”tarkoin valvotuissa oloissa” siten, että sillä tarkoitetaan ”erityisesti, että näillä oloilla sekä sillä, miten niiden noudattamista valvotaan, voidaan varmistaa, että kyseisten lajien yksilöiden ottaminen ja hallussapito tapahtuu valikoiden ja rajoitetusti. Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on siis kaikkien tähän säännökseen perustuvien poikkeusten osalta taattava ennen päätöksen tekemistä siinä säädettyjen vaatimusten noudattaminen ja seurattava niiden vaikutuksia jälkikäteen. Kansallisella lainsäädännöllä on näet taattava se, että päätöksiä, joilla tähän säännökseen perustuvia poikkeuksia myönnetään, ja tapaa, jolla kyseisiä päätöksiä sovelletaan, valvotaan – myös niihin otettujen paikkaa, aikaa, yksilömääriä ja tyyppejä koskevien vaatimusten noudattamisen osalta – tehokkaasti ja asianmukaisessa ajassa.”

Ns. poikkeuslupa-asetuksen 7 §:n mukaan poikkeusluvun saajan on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle ja poliisille metsästyslain 41 §:ssä tarkoitettun poikkeusluvun nojalla tapahtuneen karhun pyynnin tuloksesta. Ilmoitus on tehtävä ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun poikkeusluvassa tarkoitettu riistaeläin on tullut pyydystetyksi taikka, jos riistaeläin on jäänyt pyydystämättä, poikkeusluvun voimassaolon päättymisestä. Ilmoituksessa on mainittava pyydystettyjen eläinten määrä, niiden sukupuoli, pyyntiajankohta ja pyyntipaikan koordinaatit. Lisäksi metsästyslain 38 b §:n mukaan on ilmoitettava metsästäjän nimi ja metsästäjännumero.

Suomen riistakeskuksen on puolestaan toimitettava maa- ja metsätalousministeriölle edellä mainitut tiedot eläimen pyynnistä kerran kuukaudessa. Tässä yhteydessä on myös hyvä huomata, että ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä seuraisi rikosoikeudellinen seuraamus.

Lisäksi poikkeusluvun saajan on nimettävä metsästyslain 30 §:n perusteella metsästyksen johtaja ja tarvittava määrä varajohtajia. Metsästysasetuksen 23 §:n 2 momentin mukaan karhun, suden, ahman ja ilveksen metsästyksen johtajan tulee 1. suunnitella käytännön metsästystapahtumat, 2. antaa metsästykseseen osallistuville tarvittavat määräykset metsästyksestä ja siinä noudatettavista turvallisuustoimenpiteistä sekä 3. huolehtia, että poikkeusluvun ehtoja ja metsästystä koskevia säännöksiä noudatetaan.

Metsästysasetuksen 23 §:n 4 momentin mukaan seuruemetsästyksessä on joko metsästyksen johtajan tai varajohtajan oltava läsnä. Metsästyksen johtajan tai varajohtajan ei kuitenkaan ole oltava läsnä, jos metsästys tapahtuu vahtimalla. Seuruemetsästyksellä tarkoitetaan metsästystapahtumaa, jossa on läsnä useampi kuin yksi metsästäjä. Tässä yhteydessä on myös hyvä huomata, että metsästyksenjohtajavelvoitteen laiminlyönnistä seuraisi rikosoikeudellinen seuraamus.

Lisäksi metsästyslain 88 §:ssä säädetään metsästyksen valvonnasta. Sen mukaan poliisin, rajavartiolaitoksen ja tulliviranomaisten sekä riistahallintolaissa tarkoitettujen metsästyksenvalvojien tulee toimialueellaan valvoa, että metsästystä koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Valtion omistamilla alueilla lain noudattamista valvovat virkamiehet, joiden tehtäväksi valvonta säädetään tai määrätään eli käytännössä valvontaa hoitaa Metsähallituksen erätarkastajat. Lisäksi maanomistajalla ja metsästysosoikeuden haltijalla on oikeus valvoa metsästyslain noudattamista alueellaan. Tämä päätös toimitetaan tiedoksi, mikä ilmenee päätöksen jakelusta, muiden ohessa myös metsästyksen valvonnasta vastaaville tahoille metsästyksen valvonnan mahdollistamiseksi ja kohdentamiseksi.

Lisäksi tässä yhteydessä on hyvä mainita, että luontodirektiivin 16 artikla pohjautuu Bernin sopimukseen ja sen 9 artiklaan. Bernin sopimuksen resoluution 9 artiklan tulkinnan mukaan valvonta voi olla joko etukäiteistä – eli lupamenettely – tai jälkikäiteistä eli metsästyksen aikainen tai saalisraportointiin perustuva valvonta- tai näiden yhdistelmä (ks. Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention (2.12.2011): “The provision "under strictly supervised conditions" should be interpreted to mean that the authority granting the exception must possess the necessary means for checking on such exceptions either beforehand (e.g., a system of individual authorisations) or afterwards (e.g., effective on-the-spot supervision), or also combining the two possibilities).”.

Koska pyynnissä on noudatettava mitä metsästyslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä sekä tämän päätöksen ehdoissa määrätään, pyynti tapahtuu tarkoin valvotuissa oloissa.

Saaliin haltuunotto

Metsästyslain 2 §:n mukaan metsästyksellä tarkoitetaan luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista metsästäjän haltuun. Metsästyslaissa tarkoitettut riistalajit ovat ns. isännättömiä esineitä, joiden haltuunotto edellyttää metsästyslain mukaisen menettelyn kautta tapahtuvaa laillista saantoa metsästäjän omaisuudeksi. Koska karhu on täysin rauhoitettu metsästyslain 37 §:n 3 momentin nojalla, ei laillista saantoa voi tapahtua kuin poikkeuslupamenettelyn kautta. Toisin sanoen karhusaalisyksilön hallussapito tulee sallituksi (=laillinen saanto) vasta, kun on myönnetty luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukainen poikkeuslupa metsästyslain 41 a §:n 3 momentin nojalla, ja saatu saalis sen nojalla.

Loppuyhteenveto

Suomen riistakeskus katsoo, että hakija on ilmaissut yksiselitteisesti, perustellusti ja täsmällisesti sen luontodirektiivin mukaisen hyväksyttävän päämäärän, johon poikkeusluvalla kyseisellä hakemusalueella pyritään, sekä tieteellisten tietojen perusteella osoittaen sen, miten metsästyksellä keinona saavutetaan tämä päämäärä. Näin ollen hakijalle myönnetään metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa karhun metsästämiseen päätöskohdan mukaisesti, koska asiassa ei ole myöskään muuta tyydyttävää ratkaisua. Kyseisen määrän metsästäminen ei haittaa myöskään karhun suotuisan suojelutason säilyttämistä tarkasteltavalla luonnonmaantieteellisellä alueella (ns. boreaalinen eliömaantieteellinen vyöhyke), mikä on se maantieteellinen taso, jolla suotuisan suojelun tasoa arvioidaan karhun osalta. Harkinnassa on otettu myös huomioon se, ettei pyynnistä aiheudu merkittävän kielteisen vaikutuksen vaaraa kyseessä olevan alueellisen populaation rakenteelle (ks. EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisu, C-674/17). Ajallisesti ja määrällisesti rajattu poikkeuslupa on myönnetty vain karhun vahvalla esiintymisalueella tapahtuvaan pyyntiin valikoivasti ja rajoitetusti. Mahdollistettu pyynti toteuttaa karhukannan hoitosuunnitelman toimenpiteiden kokonaisvaltaista toteuttamista. Pyyntissä on noudatettava mitä metsästyslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä sekä tämän päätöksen ehdoissa määrätään. Pyynti tapahtuu näin ollen myös tarkoin valvotuissa oloissa.

Edellä mainituilla perusteilla ja ottaen huomioon oikeusohjeissa mainitut säännökset Suomen riistakeskus on tehnyt päätöskohdasta ilmenevän päätöksen.

Päätöksen täytäntöönpano	Tämä Suomen riistakeskuksen päätös voidaan panna täytäntöön Päätös -kohdassa mainitun ajanjakson alusta lukien muutoksenhausta huolimatta riistahallintolain (158/2011) 31 §:n 2 momentin nojalla. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.
Oikeusohjeet	Päätöstä tehtäessä on sovellettu seuraavia oikeusohjeita: metsästyslain (615/1993) 37 §:n 3 momentti, 41 §:n 1 ja 4 momentti, 41 a §:n 1 ja 3 momentti ja 90 §, riistahallintolain (158/2011) 8 §:n 4 momentti ja 31 §:n 2 momentti, metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen (452/2013) 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentin 3 kohta, 4 §:n 1 ja 3 momentti, 5 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 ja 3 momentti, valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §, 11 a § ja 11 b §, poikkeusluvalla ja alueellisen kiintiön nojalla sallittavasta karhun metsästyksestä metsästysvuonna 2024-2025 annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (451/2024) 1-3 §, Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten julkisten hallintotehtävien maksuista vuosina 2024 ja 2025 annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1019/2023) 1 §:n 1 momentin 9 kohta
Muutoksenhaku	Suomen riistakeskuksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta alueella toimivaltaiselta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä. Käsittelymaksun määräämisen osalta valittaja voi vaatia valtion maksuperustelain (150/1992) 11 b §:n nojalla oikaisua Suomen riistakeskukselta. Oikaisuvaatimusosoitus on päätöksen liitteenä.
LISÄTIEDOT	Lisätietoja päätöksestä antaa:

SUOMEN RIISTAKESKUS
Julkiset hallintotehtävät

Juha Kuittinen
riistapäällikkö

Marko Paasimaa
Lupahallintopäällikkö

Päätös on allekirjoitettu koneellisesti riistahallintolain (158/2011) 8 §:n 5 momentin nojalla.

Päätös hakijalle sähköisen palvelun kautta.

JAKELU

Tiedoksi:
LIEKSAN RIISTANHOITUYHDISTYS
ITÄ-SUOMEN POLIISILAITOS
POHJOIS-KARJALAN RAJAVARTIOSTO
METSÄHALLITUS
LUONNONVARAKESKUS
SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON POHJOIS-KARJALAN PIIRI
TAPIOLA KARELIA RY

MAKSU

Käsittelymaksu 200.00 EUR

LIITTEET

LIITE 1: Lupa-alueen kartta
LIITE 2: Karhuohjeita syke rike ruvi luke 2024
LIITE 3: Ohje poikkeusluvalla saadun saaliin todistus 2024
LIITE 4: Cites ohje metsästäjälle 2024
LIITE 5: Karhuluvat ohjekirje SYKE laaja 2024
LIITE 6: Karhu saate kannanhoidollinen 2024–2025
LIITE 7: Karhu kaatolomake kannanhoidollinen 2024–2025

VALITUSOSOITUS

(Riistahallintolaki 31.1 §)

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite).

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- asiamiehen valtakirja, jollei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa toisin säädetä

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusajan laskeminen alkaa tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä.

Tiedoksisaantipäivä lasketaan seuraavasti:

- jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä, sen katsotaan annetun tiedoksi seitsemäntenä päivänä postituspäivästä, jollei muuta ilmene
- jos päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, sen katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä
- jos päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vastaan, tiedoksisaantipäivä ilmenee saantitodistuksesta
- jos päätös on luovutettu asianomaiselle, asianomaisen asiamiehelle tai lähetille, tiedoksisaantipäivä ilmenee päätöksessä olevasta leimasta
- jos päätös on toimitettu tiedoksi muulla tavalla jollekin muulle henkilölle kuin päätöksen saajalle (sijaistiedoksianto), katsotaan päätöksen saajan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa toimivaltaiselle hallintotuomioistuimelle. Valituksen voi toimittaa hallinto-oikeudelle henkilökohtaisesti, lähetin tai asiamiehen välityksellä. Valituksen voi toimittaa myös postitse, sähköpostitse tai telekopiona hallinto-oikeuden kirjaamoon, tai sähköisen asiointipalvelun kautta (<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>). Valitusasiakirjojen on oltava perillä hallinto-oikeudessa valitusajan viimeisenä päivänä klo 16.15 mennessä. Postittaminen tai muu toimittaminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu kuitenkin vielä seuraavan arkipäivän viraston aukioloajan päättymiseen.

Käsittelymaksu

Hallinto-oikeuden päätöksistä voidaan periä oikeudenkäyntimaksu tuomioistuinmaksulain (1455/2015, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455#P5>) mukaisesti. Ajantasainen tieto oikeudenkäyntimaksuista löytyy <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/asiointijulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksuthallinto-oikeudessa.html>.

Hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite: Itä-Suomen hallinto-oikeus, PL 1744, 70101 Kuopio
Käyntiosoite: Itä-Suomen hallinto-oikeus, Minna Canthin katu 64, Kuopio
Sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi
Puhelin: 029 56 42502 Faksi: 029 56 42501

OIKAISUVAATIMUSOSOITUS

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n sekä Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten julkisten hallintotehtävien maksuista vuosina 2024 ja 2025 annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1019/2023) 1 §:n perusteella määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen valtion maksuperustelain 11 b §:n nojalla oikaisua. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksessa, joka osoitetaan Suomen riistakeskukselle, on ilmoitettava seuraavat asiat:

- vaatimuksen tekijän nimi ja tarvittavat yhteystiedot (postiosoite ja puhelinnumero tai sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset voidaan toimittaa)
- päätös, johon haetaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

Jos vaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja tarvittavat yhteystiedot.

Oikaisuvaatimuskirjelmän liitteet

Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä:

- päätös, johon maksun periminen perustuu, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys oikaisuvaatimusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu Suomen riistakeskukselle
- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä ei toimi asianajaja tai yleinen oikeusavustaja.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jos oikaisuvaatimusta ei ole tehty määräajassa, oikaisuvaatimus jätetään tutkimatta.

Oikaisuvaatimuskirjelmän toimittaminen

Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa Suomen riistakeskukselle henkilökohtaisesti, postitse maksettuna postilähetyksenä taikka asiamiestä tai lähettiä käyttäen. Postittaminen tai muu toimittaminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Oikaisuvaatimuksen on saavuttava Suomen riistakeskukselle ennen kuuden kuukauden määräajan päättymistä, jotta vaatimus voidaan tutkia. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, määräaika jatkuu kuitenkin vielä seuraavan arkipäivän.

Käsittelymaksu

Oikaisuvaatimukseen annettava päätös on maksuton.

Yhteystiedot

Suomen riistakeskuksen yhteystiedot löytyvät päätöksen etusivulta.